

Céh behívótábla 1763-ból, Andocs

Céhkancsó, Andocs

Céhláda, Andocs

1952-ben újtára indított Országos Néprajzi és Nyelvjárási Gyűjtőpályázat is. Somogyi pályamunkák másodpéldányával 1959-től találkozhatunk az adattárban.

Az OMF Műemléki Felügyeleti Osztályának Népi Csoportja Somogyban is elindította a népi műemlékek felmérését. A többségében fiatal néprajzkutatók által végzett munka (Kerecsényi Edit, Szabó László stb.) adataitapjainak másolatai 1964-ben kerültek be a múzeum adattárába.

A fentiek alapján dr. Takáts Gyula által vezetett nyilvántartási rendszer vissza lépés volt a Gönczi korabelihez képest, mert a nyilvántartásban megkezdett és kiépített szakági elkülönülést felszámolta. Ez az állapot 1966-ig fennmaradt. Ekkor a tárgyi anyag szakosított nyilvántartása végérvényesen megoldódott.

A Múzeumok és Műemlékek Országos Központja figyelemmel kísérte a múzeumi nyilvántartást. 1951. május 15-én kelt levelükben „néprajzi tudományos leírókartonokat” kértek be a múzeum vezetőjétől véleményezésre. Az 1950-ben bevezetett nyolc pontos kartonrendszerrel ilyen módon próbálták kiterjeszteni országosan, az egységes nyilvántartás érdekében. A bekért 10 db kartont véleményezték, a szükséges javításokat (leltári szám képzése, tulajdonos nevének feltüntetése, a gyűjtés éve, leltározás dátuma) elvégezték, illetve közölték a szempontrendszert, segítve ezzel a muzeológiai munkát.

Minden múzeum történetében jelentős állomás egy új állandó kiállítás megnyitása. A három munkaerővel (múzeumvezető, restaurátor, hivatalsegéd) működő múzeum külső szakemberek bevonásával 1951. szeptember 30-án nyitotta meg az új tárlatát, melynek felelős rendezője dr. Barabás Jenő (Bp.) volt. A munkában részt vett: dr. László Gyula, dr. Radnóti Aladár (Bp.) és dr. Takáts Gyula múzeumvezető. A kiállítás 30.000 Ft-os költségét a Múzeumok és Műemlékek Országos Központja biztosította.

A kaposvári múzeum történetének második állandó kiállítása a néprajztudomány területéről, a drávai halászatot, a somogyi pásztorélet és pásztorművészet témakörét dolgozta fel. Az ehhez készült kiállítás vezető, a néprajzi fejezet tényszerű bemutatásától kissé elkanyarodva, politikai tartalmat is hordozott. Az új állandó kiállítás mellett minden évben több (6–10) időszakos tárlatot rendezett a múzeum, melyek között néprajzi témájúak is szerepeltek.

A múzeum tanácsi fenntartásba adása 1961. december 31-el történt meg. Somogy megye egyes falvaiban működő kiállítóhelyeket 1962 decemberében hozzászabták a kaposvári intézményhez, megeremtvé ezzel a múzeumi hálózatot és annak központját, a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatóságát.

Dr. Takáts Gyula 1963-ban készített beszámolója a Somogy Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának két igen fontos problémát vetett fel:

1. új tudományos státuszok biztosítását (itt került először megfogalmazásra a néprajz szakos muzeológus hiánya)
2. a raktár kérdésének megoldatlanságát.

A második pontról az alábbiakat írta: „Múzeumunk raktára már olyan zsúfolt, hogy amint azt az 1963-as munkatervünkben már jelentettem, oda egyetlen nagyobb tárgyat elhelyezni már nem lehet....sőt néprajzi nagyobb tárgyaink egy része már a megyei garázs padlásán méltatlan körülmények között táruul.”

A raktári körülményeken csak lassan próbáltak javítani, pedig a 125/1968/V.14./VB határozat már felvázolt egy későbbi, 1985-ben megvalósított tervet, miszerint „új megyei tanácsszékház építése lehetővé tenné, hogy a jelenlegi épület felszabaduló helyiségeit a Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága és a Rippl-Rónai Múzeum foglalja el, míg a múzeum épületét a levéltár venné igénybe. Ezzel mindkét intézmény hosszú ideje tartó elhelyezési és működési problémája megoldódna. Az új épületekben lehetőség nyílik korszerű kiállító- kutató- és raktárhelyiségek kialakítására.” Addig azonban többszöri költözésnek, méltatlanabbnál méltatlanabb körülmények közé kerülésnek volt kitéve a megye néprajzi tárgygyűjteménye. Ugyanakkor később az is beigazolódott, hogy a 19. századi megyeháza (a terület csupán részbeni átengedése, majd az épület felújítása, illetve a gyűjtemények terjedelme és az egyre nagyobb kiállítási terek biztosítása miatt) nem volt képes befogni a megye kulturális örökségének tárgyi örökségét.

A néprajzos szakember kérdésében viszonylag gyorsan lehetett intézkedni, ennek eredményeként 1964. augusztus 1-jén Knézy Judit betöltötte az álláshelyet.

Dr. Takáts Gyula a néprajzi szakterület gyűjteményfejlesztését 1949-től 1964 augusztusáig végezte. Ez idő alatt 1551 db tárggyal, 879 db fotófelvétellel gyarapította a Gönczi Ferenc által örökölt hagyott anyagot. Somogyra vonatkozó kutató, feldolgozó munkájának eredményeit cikkek, tanulmányok és önálló kötetek őrzik.

A néprajztudomány szolgálatában

Knézy Judit (Baja, 1940–) az ELTE magyar-néprajz szakának elvégzése után került Kaposvárra. Elsődleges feladata volt az elődök által összegyűjtött anyag megismerése, majd a tudatos, tervszerű fejlesztés megindítása. Mivel egyedül volt Somogyban néprajzkutató-muzeológus, ezért igyekezett egyensúlyra törekedni a tárgy-, fotó- és dokumentumgyűjtemény gyarapításában, kiegészítve azokat sokrétű adatgyűjtéssel. E munkának fontos része volt az egységes nyilvántartásról a szaknyilvántartásra való mielőbbi áttérés (1966) is.

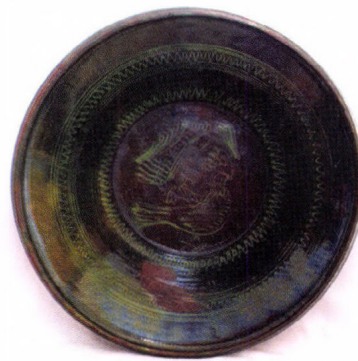
A Művelődési Minisztériumnak 1965/232 számon megküldött „Írányelvek a Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága III. ötéves tervéhez (1966–1970)” című dokumentumban az alábbiakat olvashatjuk: „...a Somogy megyei Múzeumok Igazgatósága pénzügyi vonatkozásban és tervezésben a III. ötéves terv időszakában alkalmazkodik a Rippl-Rónai Múzeumot III. emelettel bővítő munkához”... (a mai levéltár épületének egy szinttel történő kibővítése), aminek egyik eredménye „... 1969-ben az új állandó és időszaki kiállítások megnyitása.” E koncepciót szolgálta a néprajzi munka is. Tárgygyűjtésben „a tematikus és földrajzi hiányok kiegészítését” tervezték, illetve „az új komplex kiállításban konyha-lakószoba, viseleti és gazdasági” anyagot szerettek volna bemutatni, így erre helyezték volna a hangsúlyt a tárgyvásárlásoknál. Emellett, ahogy dr. Takáts Gyula fogalmazott, „...dolgozónk évenként átlagosan 4 tudományos és 20 népszerűsítő cikket publikálnak, 10 tudományos és 25 népszerűsítő előadást tartanak.” Hogy ezek a tervek mennyiben valósultak meg, arról a következő évek irattári dokumentumai, illetve az éves beszámolók vallanak.

Knézy Juditot az aktív terepmunka hamar bekapcsolta a szakmai vérkeringésbe. 1964–65-ben már a Néprajzi Atlasz munkálatait segítette a kálmáncsai és kutasi adat-és tárgygyűjtéseivel. E mélyfúrások hozzásegítették Belső-Somogy népi építészeti és lakáskultúra hagyományainak a feltérképezéséhez, ami a későbbiekben előmunkálataivá váltak a szennai szabadtéri gyűjtemény tervezésének. Nagy lendülettel folytatta elődei kézművességre vonatkozó kutatásait is, különös figyelmet szentelve a fazekasoknak. E témakutatás eredményeként 1966-ban megjelent a hedrehelyi gölöncserekről írt tanulmánya, majd 1969-ben feldolgozta a Szigetváron tevékenykedő Bencsik család történetét is. Gyűjtőmunkája során nem csak az adattári cédulák állományát gyarapította, hanem a mesterségekre vonatkozó tárgyi anyag is bővült, bár az 1966–67-es művelődési évről szóló jelentésében ezt írta: „A kismesterségek tárgyi anyagának gyűjtését a már említett raktárhányunk miatt minimálisra kellett csökkentenünk. Így is már egy-egy darab pl. fazekaskorong, szövöszék stb. elhelyezése is nagy nehézséget okoz. Ezért csak Baracson, Kaposváron kutattuk a fazekasmesterség emlékanyagát, Kaposváron a kalapos és takács mesterségét is, csak néhány darabbal képviselve mindegyiket.”

A tárgyrevíziók és a raktárrendezések során kézbe vett tárgyak tanulmányozása szinte kínálták az egyes témafeldolgozásokat. A somogyi pásztorok tárgyai közül elsőként id. Kapoli Antal (1867–1957) művészetének elemző tanulmányozását végezte el, melyet 1966-ban a Janus Pannonius Múzeum évkönyvében publikált.

Kutatásai az egész megyére kiterjedtek. Az 1960-as évek második felében Belső-Somogy falvai közül Csököly népeinek gazdálkodását, táplálkozás- és lakáskultúra hagyományait vizsgálta, a környék falvainak (Kisbajom, Rinyakovácsi, Gige stb.) bevonásával és azok történeti vonatkozásainak feltárásával. Csurgónagymartonban, Somogyszobon és Bodvicán a fonás-szövést továbbbővítő asszonyok művészete érdekelt, Külső-Somogyban a koppányvölgyi viselet és hímzés, illetve a házberendezés tárgyai szerepeltek gyűjtési feladatainak az előterében.

E munka mellett kiemelt feladata volt a szakterület teljes körű nyilvántartásának a kiépítése. A fotónyilvántartásban történt elmaradás pótlását az 1971. évi jelentés az alábbiak szerint összegezte: „Elkészült az 1950–1963 közötti tervidőszak összes fotókartonja, összesen 877 db, valamint az újabb felvételekről 269 db leírókarton. 1970-ig elkészültek a fényképek földrajzi és tárgyi utaló kartonjai.” A beszámoló felfedi, hogy a nyilvántartásba vett fotóknak 1971-ig nem volt sem leírókartonja, sem mutatórendszere. A tárgyleíró kartonok rendszere Gönczi Ferenc működésétől kezdve folyamatos volt, a szaknyilvántartásban történő keresést a leltárkönyv végén összeállított mutatórendszer segítette. 1949–1964 között ilyen fajta segédlet nem készült, bár hiányát biztosan érezték, hiszen ebben az időszakban gyűjtött tárgyak még szakleltári elkülönítésre sem kerültek. Knézy Juditnak tehát feladata volt – már az 1966–67-es beszámolóban jelezte – a teljes gyűjteményi állomány, azaz 1909–1967-ig terjedő időszakban bekerült, mintegy 3000 db tárgy tematikai és földrajzi utaló kartonrendszerrel történő ellátása is.

Nagytál. Siklósi mester munkája a 20. század elejéről, Csököly

Takáts Gyula az 1960-as években

Rétesüstő tepsí. Lőrincz Ferenc hedrehelyi fazekas munkája az 1930-as évekből

100 ÉVES A MÚZEUM

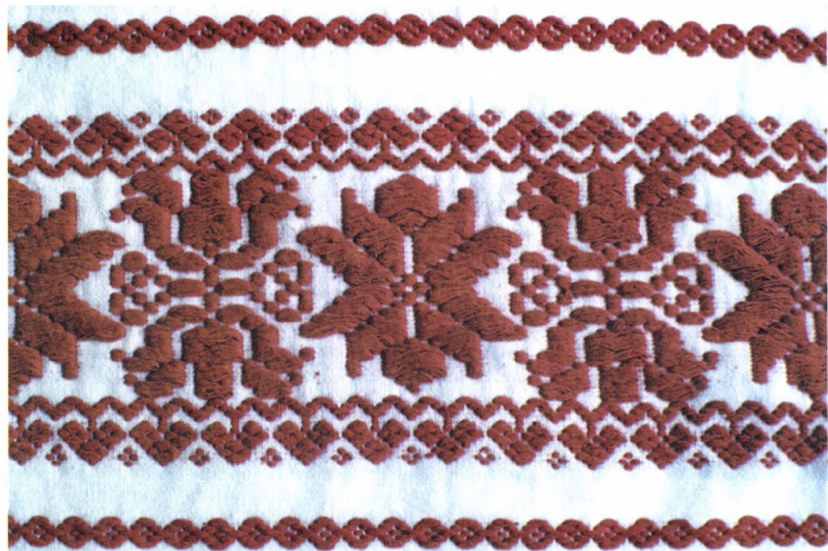
Bajcsi Péter nagyatádi fazekas cégére
az 1930-as évekből

A megye folklórkutatását 1971-től a siófoki, 1972-től a marcali, majd 1975-től a kaposvári múzeumban dolgozó Együd Árpád (Perőcsény, 1921 – Kaposvár, 1983) vállalta magára. Az 1971-es munkajelentésben ez állt: „A szellemi néprajz területén folytatódott a Külső-somogyi községek népköltészeti /ballada stb./ anyagának a gyűjtése. Eddigi anyagához kiegészítő gyűjtéseket is végzett. Folytatta a megyére vonatkozó jeles napi szokások szövegeinek, dallamainak a felmérését. Fényképfelvételeket készített és megkezdte a néprajzi témájú kisfilmkészítést.”

Homlokszorítás konty Somogyszobráról

Dísztrölköző a 20. század elejéről, Csurgónagymarton

Nagypénteki gyónó gyászöltözet, Csököly

A múzeum vezetésében 1972-ben változás állt be. Az 1971-ben nyugállományba vonult dr. Takáts Gyula helyére dr. Bakay Kornélt nevezték ki. A Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága 1972. évi beszámoló jelentésében az új igazgató tényfeltáró összefoglalójában igen szomorú képet festett a somogyi múzeumi szervezett helyzetéről. „A somogyi múzeumok eléggé lassan tudták csak követni az országos fejlődést. Ilyen volt már a helyzet a tanácsosítás előtt is, hiszen az 1960. évi országos felmérés Somogyot, Zalát és Szabolcsot mutatta a leggyengébben fejlettnék... A tanácsosítás nagy fordulatot hozott...., mindezek ellenére még 1971 végén is eléggé elmaradott állapotok uralkodtak. A muzeális anyag szinte szétfolyt, hiszen a városban 5 különböző helyen tárolták a muzeális tárgyakat, köztük olyan helyeken is, amelyek aládücsolt, romos épületek voltak, vagy amelyeknek a nedvességtartalma sokszorosa a megengedett maximumnak.... A Rippl-Rónai Múzeumban az összes raktári alapterület 78 m² volt, ebből a néprajzi raktár téglapadozatú. A Rippl-Rónai Múzeum munkatársainak a tollából 1961–1971 között összesen 35 tanulmány került ki, de abból mindössze 5 jelent meg országos szakfolyóiratban. Ma már Somogy az egyetlen megye az országban, amelynek nincs Múzeumi Évkönyve. Míg sincs Somogy néprajzáról egyetlen összefoglaló monográfia sem.”

Ezek után dr. Bakay Kornél az 1972-es év célkitűzéseit 9 pontban összegezte, majd az elért eredményekről részletesen számolt be, többek között az alábbiakról: „...a Rippl-Rónai Múzeum belső átalakítása, a „normális” munkafeltételek megteremtése érdekében, 136 m²-es raktár biztosítása, annak felújítása, a romos, vizes és berendezés nélküliek felszámolása. A Siófokon munkálkodó néprajzos muzeológus, Együd Árpád áthelyezése az újonnan megnyílt marcali múzeum élére”, mely múzeum profiljával „Somogy megye helytörténeti és munkásmozgalmi kutatását” jelölték ki. A november 5-én Marcaliban átadott múzeum állandó néprajzi kiállítással jelentkezett.

A Rippl-Rónai Múzeum néprajzi gyűjtemény gyarapításában kiemelkedő volt ez az év. Honismereti és magángyűjtemények kerültek az intézményhez, melyek közül az egyik legértékesebb a Piller Dezső és tanítványai által gyűjtött anyag Zamárdiból. A 73.35.1-73.35.420. leltári számon nyilvántartásba vett gyűjtemény később hosszú, több intézményvezetőt és szakembert megért huzavona tárgya lett, hiszen a gyűjtött tárgyak elszállításához, annak múzeumi nyilvántartásba vételéhez a zamárdiak nem járultak hozzá. Fekete József mosdósi tanár felajánlotta, 71 darabot számláló néprajzi tárgygyűjteménye 73.19.1-73.19.71. számon került szaknyilvántartásba, melyek között spanyolozott technikával készült faragásokat, viseleti darabokat és háztartási eszközöket találunk. Papp Jánosné somogyvári lakos Buzsákról származó szőtteseiből 23 darabot adott el a múzeumnak. E darabok a 19. század végi, 20. század eleji nagybereki asszonyok szövőshagyományait tükrözik.

E beszámolóban jelentkezik a szennai Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény munkálataiba történő bekapcsolódás is, melyről dr. Bakay Kornél így írt: „Tekintettel arra, hogy kiemelt kutatásként kezelendők azok a feladatok, amelyek a szabadtéri néprajzi múzeumok létesítéséhez kapcsolódva az egyes épületek áttelepítéséhez, berendezéséhez, tudományos interpretálásához szükséges konkrét helyi vizsgálatokat tartalmaznak, a Somogy megyei múzeumi szervezet is megkezdte a szükséges előkészületi intézkedéseket – a megye vezetői által is patronált – somogyi skanzen létrehozásához.”

Dr. Knézy Judit erre az időszakra így emlékezett: „1972-ben kért tőlem a Somogy megyei Műemléki Albizottság egy javaslatot arra, hogy milyen parasztportákat létesítenék egy leendő szabadtéri gyűjteményben és ehhez melyik épületeket telepíttetném át. Nem közölték, hogy mekkora területre terveznek, és nem is tudtam, hogy a megvalósítást néhány éven belül tervezik.”

Még ebben az évben elkészült a Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény tanulmányterve, amit L. Szabó Tünde, a Somogy Megyei Tervező Vállalat (SOMOGYTERV) építész és Knézy Judit, a Rippl-Rónai Múzeum néprajzkutatója állított össze.

Az eredeti néprajzos javaslat pl. telekkiosztás (telekméret), a rendelkezésre álló terület beépíthetősége miatt csak részben valósult meg, de „...a telkek ilyen tervezésébe még nem volt beleszólásom, sem tudomásom. Mikor ezzel szembesültem, láttam, hogy nincs egyhamar más megoldás kedves épületeim megmentésére, ezért el kellett fogadnom a helyzetet”, emlékezett vissza a szakember.

Dohányzacskó a zamárdi Piller féle gyűjteményből

Állandó néprajzi kiállítás Marcaliban, 1978

1843-ban épült lakóház utcai homlokzata, Csököly

Zamárdi Tájház

Karádi Tájház szoborészlete

Szennában a szabadtéri múzeum létrehozása hatalmas vállalkozás volt, melynek ügymenetét kezdetben a SOMOGYTERV irányította, majd 1975. május 12-től a Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága. Dr. Knézy Judit 1975. május 9-én kapott *„...a megyei múzeumigazgatótól megbízást a szennai Szabadtéri Néprajzi Gyűjteménnyel kapcsolatos mindenféle néprajzi, szakmai feladat ellátására, az áttelepítendő épületek bontásánál való részvételre, bontási jegyzőkönyvek készítésére, illetve a SOMOGYTERV munkatársaival való szakmai koordinálásra.”*

A szabadtéri gyűjteménybe Belső-Somogy és a Zselic talpas, favázás szerkezetű lakó és gazdasági épületeinek az 1970-es évek derekáig fennmaradt legszebb példányait telepítették át, ugyanakkor Külső-Somogyban (Karád), a Balaton mentén (Zamárdi, Vörs) a Nagyberekben (Buzsák), később a Dráva mentén (Lakócsa) a helyben történő megőrzésükről, leendő tájházként történő működtetésükről születtek döntések.

Dr. Knézy Judit e nagy szakmai felkészültséget igénylő feladathoz a megye teljes népi építészeti emlékeire vonatkozó írott források áttanulmányozásán túl, helyszíni szemléket tartott, ugyanakkor kapcsolatot keresett és épített ki a szabadtéri múzeumok létrehozásával már foglalkozó más megyékben működő kollégákkal (pl. Bárdosi János). Közben lehetősége nyílt a Graz melletti és romániai szabadtéri múzeumok tanulmányozására is.

Ezek sokat lendítettek a többször menetközben is módosuló szennai tervezeten, aminek munkálatai a templom és az egykori lelkészlak felújításával kezdődtek, majd 1978 októberében átadásra került az első porta, melynek lakóházát Rinyakovácsiból, a pajtát Szennából, a gyűjtemény főbejáratával szemközti utcából, a disznóólat Zselickisfaludról, az istállót Nagybajomból telepítették át.

A szennai munkákkal párhuzamosan folyt a Rippl-Rónai Múzeum új állandó kiállításának az előkészítése, rendezése is (Központi Múzeumigazgatóság kivitelezésében), aminek az átadására 1975 októberében a Múzeumi és Műemléki Hónap keretében került sor. A néprajzi fejezetet – „Somogy néprajza” címmel – dr. Knézy

Somogy néprajza című állandó néprajzi kiállítás részlete a Rippl-Rónai Múzeumban, 1975

JUBILEUMI KÖTET

Judit állította össze, a kiállítást kísérő vezető 1978-ban jelent meg. Új, a vidéki múzeumok tekintetében a legkorszerűbbnek számító kiállítás részletesen mutatta be a pásztorélet tárgyait, a 19. század második felére kikristályosodott pásztorművészet remekeit, és a pásztorélet hanyatlásával (1920–30-as évektől) azoknak a munkásságát, akik faragásból élő népművészek lettek. Válogatást adott a Somogyban ismert és használt népi hangszerekből, megjelenítve a családi és gyermekélet tárgyait, kiemelve az átmeneti rítusok sorából a temetkezéssel kapcsolatos szokásokat. Ez a kiállítás komplexitásával, modern rendezési technikák alkalmazásával nyerte el a szakemberek elismerését, de a múzeumbáratok körében is emlékezetes maradt.

Az 1960-as évek második felében kezdődött el az a folyamat, amikor népművelési céllal a múzeum épületén kívül egyre több kiállítást rendeztek a szakemberek. Ezek elsősorban fotó- és tablókiállítások voltak, de számos múzeumba eljutottak a néprajzi gyűjtemény legszebb darbjai is. E kiállítások közül ki kell emelni az 1968-ban Siófokon, a Beszédes József Vizgazdálkodási Múzeumban megnyitott „Dunántúli népművészet” című kiállítást, mely a Néprajzi Múzeummal történt összefogás eredménye volt. 1971-ben nem csak a Dél-Dunántúli megyei múzeumaiban, hanem Budapesten az Iparművészeti Múzeumban és a Fővárosi Művelődési Házban is megrendezésre kerül a „Somogyi hímzések” című kiállítás, ami nagy sikert aratott, az újságok szerint látogatócsúcsot döntött.

A 70-es évek derekától Somogy megye népművészetével már nem csak a hazai közönség ismerkedhetett meg, hanem a Kulturális Kapcsolatok Intézetén keresztül mód nyílt arra is, hogy 1975-ben Szófiában, 1977-ben Varsóban bemutatásra kerüljenek értékeink legszebb darbjai.

A folklórkutatás és feldolgozás területén előrelépést hozott az 1975-ös év. Megjelent Együd Árpád gyűjteményes kötete „Somogy népköltészete” címmel. A Somogy néprajza 1. köteteként napvilágot látott kiadvány mellékleteként, kettő darab népzenei lemez is kiadásra került, melyek anyagát Olsvai Imre válogatta a kötetben megjelent gyermekjátékok, szokások és balladák közül.

Sánta Vendelné kocsógudán játszik Berzence, 1971

Együd Árpád legkedvesebb adatközlőjével Tóth Imrével Kisbárapátiában, 1981

Még ebben az évben új múzeum nyílt Csurgón. E Helytörténeti Gyűjteményként működő intézménynek a muzeális anyagát az a honismereti gyűjtemény adta, melynek létrehozói a helyi általános iskola honismereti szakkörének a tagjai voltak. A gyűjtemény első vezetője Witt Lászlóné maga is aktívan részt vett a gyűjtemény létrehozásában, majd egyedüli fejlesztője lett. Szakmai munkáját dr. Knezy Judit folyamatosan segítette, de ő is támogatta a néprajzkutatót a Csurgó vidéki gyűjtéseiben.

Dr. Bakay Kornél megyei múzeumigazgató kezdetektől komoly gondnak tekintette a megfelelő alapterülettel és felszereltséggel bíró restaurátorműhely hiányát, aminek kiépítése – helyszűke miatt – csak részben valósulhatott meg. Állandó problémaként görgette maga előtt az intézmény a farestaurátor szakember hiányát

15.

Hetes, Sámik Istvánné
Pörtendi Ildiá (1885)
sz. Együd Árpád /1960-80 között/
Parlando lej. Olsvai Imre

1. Fehér László lovat lopott A fekete hegycsúcs alatt,
Nagyot durrant az os - tora, Behallott a várka-puba.

VERSEI 1a/ 1b/ 2/ (n)

7. IV. sor: a- 9. lőssz 2. -szo-
VI. sor: tyád- 6. bá- 8. -szo-

2. Fehér Anna meghallotta,
Hogy a bátyja fogva volna,
Fogd be kocsis a lovakat,
Rakj mellém sok aranyokat!
3. Jó nap, jó nap, bíró uram!
Fogadj Isten, Fehér Anna!
Mért jöttél, Fehér Anna?
Asár jöttem, hadnagy uram:
* (Ha ja bátyámat kiadná,
* (Az Isten is megáldaná!
4. En a bátyádat kiadom,
Ha jas éjjel veled hállok.
Nem szólt erre Fehér Anna,
Csak elment a fojosóra.
5. Fojosórol fojosóra,
Ráfeküdt a fehér ágyma,

-----
6. Jó nap, jó nap, édes bátyám,
Fogadj Isten, kedves hugám,
Mért jöttél, kedves hugám?
Asár jöttem, édes bátyám:
7. En tégédet kíválta ak,
Hadnagy urral véle hállok,
Né hálj véle, a hunofuttal,
As akasztani i valóval,
* (Szűzességdet elvisszi,
* (Bátyádnak fejét vészteti!
8. Mért átkozol, Fehér Anna,
Kinoseadta szép viholá?
Maj szédeték méld ágakat,
Abbol kőthatsz szűzkoszorut.
9. Éjjel-nappal mindig szédjed,
Éjjel-nappal mindig kőssed,
Aki égyssz hadnaggyal hál,
Nem lőssz abbol többé szűnlány!

* az V-VI. szövegsort a dallam III-IV. sordra énekl.

Fehér Anna balladája

A Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény megnyitója, 1978

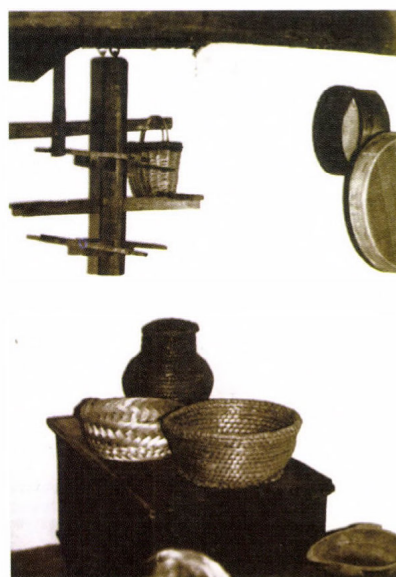
is. Ez a néprajzi tárgyak állagvédelme, restaurálása szempontjából fontos lett volna, főleg ha a szabadtéri múzeumra is gondolunk. Ez a kérdés máig megoldatlan, bár volt időszak, amikor a hiányt asztalos szakmunkással próbálták áthidalni, pótolni.

Az 1970-es évek közepén, a muzeológusok munkájának segítése érdekében, múzeumi asszisztensekkel fejlesztették a munkatársak számát. Kapitány Orsolya 1974-ben került az intézményhez, előbb Marcaliban Együd Árpád munkáját segítette, majd 1975 közepétől dr. Knézy Judit közvetlen munkatársa lett. Ebben az évben került Kaposvárra Együd Árpád is megyei múzeumigazgató helyettesi pozícióba, majd a megüresedő vezetői állást etnográfus végzettségű szakemberrel töltötték be. A fiatal szakember, Némethné Kapczár Rozália elsősorban a Marcali járás falvaiban még fellelhető paraszti tárgykultúra emlékanyagát gyűjtötte tovább, kiegészítve a meglévő gyűjteményt. Témakutatásai között kiemelt volt a népi higiéniaira vonatkozó tárgy- és adatgyűjtés. A megye folklórkutatását Együd Árpád továbbfolytatta, bár az erre fordítható idejét a megyei múzeumigazgató-helyettesi feladatok néha kedvezőtlenül befolyásolták.

Már 1978-ban megkezdődött annak a kötetnek az előkészítése, mely folytatása volt a Somogy népköltészetét közreadó kiadványnak. Dr. Knézy Judit szerkesztésében, „Anyagi kultúra” címen 1980-ban jelent meg az a külső szerzőket is foglalkoztató tanulmánykötet, mely rávilágított az 1970–80-as években a megyében folyó tudományos kutatások főbb irányvonalaira és összegezte az addigi eredményeket.

A Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény megnyitása, 1978

Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény, rinyakovácsi lakóház kamrája, 1978

Szennában a Szabadtéri Néprajzi Gyűjtemény első áttelepített lakóházának a megnyitását követően (1978-tól), az É–D irányban kialakított utca szinte minden évben egy új lakóépülettel gazdagodott (öt került áttelepítésre) és a telkek is ütemterv szerint beépítésre kerültek. E kivitelezési munkának aktív részese volt Sási János földmérő üzemmérnök végzettségű szakember, aki erről így írt: „Egy-egy talpafavázás épület Szennába való áttelepítése szerteágazó, aprólékos munkát igényel. ... A kiválasztást és a megvásárlást követően, a jelen sorok írója, pontos, részletes műszaki felmérése alapján elkészíti a bontási tervdokumentációkat, irányítja, illetve összefogja a bontási, szállítási, újraépítési és restaurálási munkákat.” A két építési ütemre tervezett munkák közül az első az 1980-as években befejeződött. Átadásra került öt porta, melyeket a lakóházak származási helyéről neveztek el: rinyakovácsinak, kisbajominak, csökölyinek, nagykorpádinak, somogyszobinak. A domboldalban is állt a zselickisfaludi és segesdi pince, a Szalacska-hegyről megmentett 18. századi dézsmapince, és a szőlőhegyre vezető úton a Kopárpusztáról áttelepített harangláb, illetve az enyészettől gyűjteménybe mentett balatonkeresztúri un. út menti kereszt. A lakóházak berendezési tervét – a somogyszobi kivételével – dr. Knézy Judit készítette el, amihez Kapitány Orsolyával és néhány egyetemi hallgatónal kiegészítő tárggyűjtéseket is végzett a terv megvalósítása érdekében.

A 1980-as évek elejéig a Rippl-Rónai Múzeum néprajzi tárggyűjteményének fejlesztését, a szabadtéri gyűjteményben épülő lakó- és gazdasági épületek berendezéséhez szükséges kiegészítések határozták meg. A fotótárat az épületek bontási